

LUDGER EN BERNLEF

DOOR
A. L. GERRITSEN.

Alle jonge lezers van Vrij en Blij hebben stellig reeds vaak gehoord van den gezegenden arbeid der zendelingen, mannen, die hun vaderland en familie verlaten hebben om het Evangelie, de blijde boodschap van Gods liefde voor een verloren wereld, te gaan brengen aan de heidenen, dat zijn menschen, die leven zonder God in de wereld en zich buigen voor goden, die geen goden zijn, afgoden van hout of steen, die ze zelf hebben vervaardigd.

Het werk dat de zendelingen vrijwillig op zich genomen hebben is heel, heel moeilijk, omdat de heidenen zeer gehecht zijn aan hun afgoden en van den eenen waren God, en van zijn Zoon Jezus Christus, niet willen hooren of weten.

Onder degenen, die naar hen luisteren en gelooven gaan in God als hun Vader en in Jezus als hun Zaligmaker, en zich bekeeren van hun zonden, trachten de zendelingen hulp te krijgen voor hun moeilijk werk. Nadat zij, die de zendelingen daarvoor geschikt achten, zijn onderwezen in de Schrift, worden ze aangesteld als „inlandsche predikers”, en het is vaak aandoenlijk te hooren met hoeveel ijver en trouw en opoffering die mannen aan hun volksgenooten het Woord des levens brengen. Zij bereiken velen, die met de zendelingen niet in aanraking komen. Al zou, gelijk in de laatste jaren reeds op heel veel plaatsen geschiedt, het werk der zending worden verstoord, of geheel onmogelijk worden gemaakt, dan lijdt het nog geen twijfel, of de inlandsche predikers zouden het middel in 'sHeeren hand zijn, dat het Woord Gods onder alle volken zijn loop volbrengen zal.

In onze eigen geschiedenis hebben we daarvan een treffend voorbeeld. Ook onze voorvaderen, de Batavieren en Friezen, waren heidenen in den vollen zin van het woord. En we mogen er wel eens meer aan denken en wat meer voor danken, dat God het Christenen in andere landen in 't hart gaf, als zendelingen hierheen te komen en onze voorouders bekend te maken met het Evangelie. Willebrord en Bonifacius zijn wel de meest bekende onder hen. Vooral van den laatste, van zijn gezegend werk en

van zijn gewelddadigen dood, weet iedere schooljongen te vertellen.

Maar er kwamen hier al heel spoedig ook inlandsche predikers, die zelf geloovig waren geworden en daarna den drang in zich voelden om ook anderen van hun volk bekend te maken met den Heiland, dien zij hadden leeren kennen en liefhebben.

Onder hen behoort ook Ludger, een Fries, die in 746 te Wierum, in de nabijheid van Dokkum, was geboren. Zijn grootvader was een van de aanzienlijksten onder de Friezen. Hij heette Wursing en had den bijnaam Ado. Deze Wursing behoorde reeds als heiden tot degenen van wie de apostel Paulus zegt dat zij, ofschoon ze de wet niet hebben, toch van nature doen wat der wet is en als ze nog God niet hebben leeren kennen toch reeds in hun geweten de stem van God vernemen.

Waar hij kon trok hij zich het lot van armen en verdrukten aan en hielp wie hulp noodig had. Zijn strijd tegen al wat onrecht was berokkende hem den haat en de vijandschap van den bekenden Frieschen koning Radboud. En daarom was hij genoodzaakt de vlucht te nemen naar het Frankische Rijk, dat destijds aan Friesland grensde.

Daar leerde Wursing het Christendom kennen. Hij werd, zooals van zoo'n man te verwachten was, een ijverig Christen en was later de trouwe hulp van Willebrord, die als bisschop van Utrecht ook onder de Friezen het Evangelie verkondigde.

Nu, een kleinzoon van dezen vromen Fries was Ludger. Toen hij nog een kind was en nauwelijks kon loopen en praten, was reeds aan allerlei dingen te merken, wat er later van hem worden zou. Soms bijv. verzamelde hij stukjes leer en boomschors en maakte daar, op zijn manier natuurlijk, kleine boekjes van, waarin hij met een of ander zwart vocht streepjes en haaltjes en krassen maakte. Vroeg men hem wat hij deed, dan beweerde hij te lezen en te schrijven. Hij deed na wat hij groote menschen wel had zien doen en de streepjes en haaltjes die hij maakte, hadden voor hem een beteekenis, die hij onthield. Zoo kon hij lezen en schrijven, op zijn manier, in zijn zelfgemaakt boek, nog voor hij de letters leerde. En hij hield vol dat God hem dit geleerd had. Onder den invloed van zijn grootvader Wursing voedden Ludger's ouders hem op in de vreeze en de vermaning des Heeren. En dat niet-tegenstaande het land der Friezen destijds nog overdekt was met

heidensche tempels, rijk aan oude godenbeelden. Ludgers moeder, Liafburg, had aan 't heidendom een droevige herinnering, die haar een aansporing te meer was om haar eigen jongen iets beters te leeren. Men had haar n.l. verteld, dat toen ze geboren werd haar moeder, dat was dus Ludgers grootmoeder van moeders kant, een heidensche vrouw, zoo woedend was, omdat ze een dochter en geen zoon had gekregen, dat ze het plan opvatte haar kind te dooden. Een buurvrouw wist dat echter te verijdelen, door de kleine Liafburg wat honing in den mond te laten druppelen. Het bijgeloof der heidensche Friezen leerde n.l. dat het geen kwaad was een pasgeboren kindje te dooden als het nog niets gebruikt had. Had het echter voedsel tot zich genomen, dan was het wel groot kwaad, als men het om 't leven bracht.

Toen Ludger 8 of 9 jaar oud was, werd niet ver van zijn woonplaats de oude vrome Bonifacius door een bende heidensche Friezen gedood. En al was Ludger waarschijnlijk daarvan geen getuige, het verhaal van de wijze waarop de grijze prediker zijn volgelingen verbood het zwaard te trekken en hen moed in sprak met de woorden: Vreest niet voor hen, die wel het lichaam kunnen dooden, maar niet de ziel — heeft den knaap, die zijn leeftijd ver vooruit was, stellig bereikt.

Niet vele jaren daarna kwam bij Ludger het verlangen op om onderwezen te worden door Gregorius, den abt van het klooster te Utrecht, een leerling van Bonifacius, die zijn meester op diens tocht naar Friesland had vergezeld en daarna jongelingen uit Frankrijk en Engeland, uit Saksen en Zweden en Beijeren om zich vereenigde, ten einde hen op te leiden tot predikers van het Evangelie onder de nog Heidensche of pas bekeerde volken. En Ludgers ouders stemden er met vreugde in toe, dat hun zoon naar Utrecht ging.

Gregorius had een eigenaardige manier van onderwijzen. 's Morgens vroeg reeds zat hij in zijn kloostercel en wachtte dan af, dat elk zijner leerlingen afzonderlijk bij hem kwam. Zoo kon hij zijn onderwijs in Gods Woord inrichten naar ieders bijzondere behoeften, waarbij het hem niet in de eerste plaats te doen was om uitgebreide kennis, maar om zijn leerlingen te vormen tot waarlijk vrome mannen, die zich geheel wilden geven voor den dienst van den Heer.

Ludger wilde echter, al behoorde hij tot de beste leerlingen

van Gregorius, ook zijn kennis vermeederen en begaf zich daartoe naar Engeland, waar de beroemde Alcuinus hem onder zijn leerlingen opnam. En Ludger maakte zich het onderwijs van den Abt te York ten nutte, zoodat hij met vele kundigheden en met boeken verrijkt naar z'n vaderland terugkeerde, om Gregorius in diens arbeid bij te staan.

Na den dood van Gregorius was Ludger onder velerlei gevaren en moeilijkheden werkzaam tot bekeering van de Friezen en Saksers en stichtte de eerste Christenkerk op het eiland Helgoland, dat aan de heidensche godheid Foseti was gewijd.

Treffend is het verhaal van Ludgers ontmoeting met Bernlef, den blinden zanger. Op een zijner tochten door Friesland kwam Ludger ook in het dorp Hellewirt, niet ver van het tegenwoordige Delfzijl en werd daar met zijn leerlingen vriendelijk ontvangen door een Godvreezende weduwe. Terwijl hij daar vertoefde verscheen Bernlef, de blinde Bard, die zich liet rondleiden en overal aandachtige hoorders vond voor zijn liederen, waarin hij de grootheid en macht van Wodan of Thor, en de heldendaden van Siegfried en Hagen bezong of verhaalde van de schoone Koningin Gudrun. De krijgshaftige Friezen hoorden hem gaarne en verdrongen zich om hem, overal waar hij kwam.

Bernlef was niet altijd blind geweest. Drie jaren voor Ludger hem ontmoette had hij 't gebruik zijner oogen verloren, maar de geestdrift, waarmee hij vervuld was, was er niet minder op geworden. Toen Ludger hem hoorde, begreep hij dadelijk welk een aanwinst een man met zoo groote gaven en zooveel invloed zou zijn, als hij voor het Christendom werd gewonnen. En hij liet de gelegenheid daartoe niet voorbijgaan. Hij sprak met Bernlef over Gods liefde voor de zondaren, geopenbaard in Christus en toen deze een toestemmend antwoord gaf op zijn vraag: Wilt ge uw zonden belijden en er vergeving voor ontvangen, verzocht hij hem den volgenden dag terug te komen.

Daarvóór echter ontmoette Ludger Bernlef op den weg. Hij steeg aanstonds van zijn paard, liet zijn gezellen verder gaan en wandelde met den blinden zanger mede. En daar, op den weg, verklaarde hij Bernlef de blijde Boodschap des heils. Toen opende God diens hart, en hij beleet zijn zonden en gaf zijn begeerte te kennen een discipel des Heeren te worden. Daarop maakte Ludger het teeken des kruises op de oogen van den blinde, strekte de hand

uit en vroeg: „Ziet ge iets?” „Uw hand zie ik,” riep Bernlef verheugd uit. „Brenge dan uw dank aan den almachtigen God, die mijn gebed heeft verhoord en u ziende heeft gemaakt,” antwoordde Ludger. Niet ver van Hellewirt bevond zich een kapel. Daarheen begaf Ludger zich met den man, die nu in dubbelen zin ziende was geworden en dankte met hem God voor zijn groote genade. Ludger deed nu Bernlef onder eede beloven, dat hij aan niemand zeggen zou hoe hij het gezicht had terug ontvangen. En de zanger bleef dien eed getrouw. Toen hij later weer van dorp tot dorp trok en van huis tot huis, liet hij zich evenals vroeger bij de hand leiden, alsof hij nog blind ware. Maar nu zong hij niet meer van Wodan en Thor, van Siegfried en Gudrun, maar psalmen en lofzangen ter eere van den God der Christenen. Zoo mocht hij het middel worden in Gods hand, dat vele Friezen den Heiland leerden kennen,

Intusschen bleef hij in voortdurend verkeer met den vriend, die hem zelf den weg des heils had gewezen en werd door dezen nog lang daarna onderwezen in de Schrift. En toen Ludger later tijdelijk Friesland verliet, droeg hij Bernlef op toezicht te houden op de grooten en kleinen. Aan dien wensch voldeed de zanger.

Bernlef stierf op hoogen leeftijd. Kort voor zijn dood vroeg hem zijn vrouw al weenende: „Hoe zal ik nog kunnen leven als gij zijt heengegaan?” Waarop de doodelijk kranke ten antwoord gaf: „Indien ik iets van den Heer zal kunnen verwerven, dan zult gij na mijn dood niet lang meer leven.” En Bernlefs bede werd verhoord. En de wensch van zijne vrouw werd vervuld. Vijftien dagen na zijn dood volgde zij hem naar het Vaderhuis, waar vele woningen zijn, waar heen Ludger hun reeds was voorgegaan.

